

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai
Peldu iela 25, Rīga, LV-1494

PS „BALTIC OIL CORPORATION”
reg.Nr.40103234863
Vecpilsētas ielā 19, Rīgā, LV-1050

ATZINUMS

2015.gada 14.jūlijā Nr. 6-15/N

Par elektroniskai saskaņošanai nosūtīto Koncepciju par zemes dzīļu izmantošanas tiesiskā regulējuma pilnveidošanu potenciālo investīciju piesaistei (VSS-976)

Sakarā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, turpmāk – VARAM, izstrādāto un Valsts sekretāru sanāksmē 2014.gada 23.oktobrī izsludināto Ministru kabineta rīkojuma projektu „Koncepcija par zemes dzīļu izmantošanas tiesiskā regulējuma pilnveidošanu potenciālo investīciju piesaistei” (VSS-976), turpmāk – Koncepcija, PS „BALTIC OIL CORPORATION”, turpmāk – Licenciāts, lūdz ņemt vērā Licenciāta turpmāk minētos iebildumus un virzīt apstiprināšanai Koncepcijā paredzēto **A variantu – zemes dzīles tiek saglabātas privātpersonas īpašumā, normatīvais regulējums netiek pārskatīts un mainīts.**

B, C un D variantu ieviešana negatīvi var ietekmēt zemes dzīļu izmantošanu un tautsaimniecību kopumā.

Koncepcijā ir teorētiski norādīts, ka tā neattiecas uz oglūdeņražiem (Koncepcijas 3. un 7.lpp.) un, ka tās īstenošana neskars jau strādājošos, pašlaik Latvijai raksturīgo derīgo izrakteņu ieguves komersantus. Tomēr Licenciāts nav atradis atsauci un pierādījumus minētajiem apgalvojumiem Koncepcijai pievienotajā normatīvo aktu grozījumu projektā (pielikums Nr.2).

Licenciāts vēlas vērst uzmanību, ka piedāvātie B, C un D varianti nav ekonomiski pamatooti un ir vērsti uz privātpersonu pamattiesību nepamatotu ierobežošanu.

Neskatoties uz to, ka Koncepcijas viens no mērķiem ir veicināt potenciālo investīciju piesaisti, nosakot ierobežojumus sabiedrības interesēm un šajā sakarā atsaucoties uz leģitīma mērķa esamību (Koncepcijas 9., 25. lappuse), Koncepcijas izstrādē nav ņemta vērā Licenciāta un citu derīgo izrakteņu ieguves nozarē strādājošu komersantu viedokļi, kuri tika izteikti kritikas formā. Licenciāta ieskatā, minēto iemeslu dēļ Koncepcijas virzīšanu nevar uzskatīt par valsts politikas pārdomātu un ilgtspējīgu attīstības paraugu, kuras ietvaros tiktu veicināta valsts pārvaldes sadarbība ar privāto sektoru.

Iepazīstoties ar Koncepcijai pievienoto VARAM izstrādāto izziņu, secināms, ka tautsaimniecības iespējamais ieguvums no Koncepcijā piedāvātajiem risinājumiem nav pamatots ne ar kādiem aprēķiniem un faktiem. Tieka norādīts, ka ieguvumus aprēķināt pašlaik nevar (izziņas 14.punkts), jo nav pietiekami apzināti zemes dzīlēs potenciāli esošo rūdu un dimantu apjomī (Koncepcijas 19, 25, 27-28 lpp). Arī Finanšu ministrija vērsa uzmanību VARAM (izziņas 16., 20.punkts), ka piedāvātajā D variantā nav skaidrs, kā tas sasniegs Koncepcijā izvirzītos mērķus un veicinās investīciju piesaisti.

VARAM saskaņošanas gaitā ir norādījusi, ka Koncepcijas ieviešana neradīs papildus izdevumus valsts un pašvaldību budžetam, lai gan, Licenciāta ieskatā, šādi apgalvojumi ir maldinoši, jo Koncepcijas ieviešana jebkādā no piedāvātajiem variantiem (izņemot A variantu) prasīs papildus izdevumus no valsts budžeta gan kompensāciju izmaksai zemes īpašniekiem, gan arī administratīvos resursus Koncepcijas īstenošanai un pārraudzībai, ģeoloģiskās informācijas sistematizācijai un citiem mērķiem un uzdevumiem, ko paredz Koncepcija. Bez tam VARAM ignorē faktu, ka pašlaik Latvijā nav kompetentas iestādes ar atbilstošiem speciālistiem, kas būtu atbildīga par Koncepcijas gaitā īstenoto reformu koordināciju.

Licenciāta ieskatā, nav pietiekami skaidri un pārdomāti izsvērts pārejas periods, ko pašlaik VARAM piedāvā noteikt 10 gadu garumā. Koncepcija neparedz tiesiskus mehānismus, ar kuru palīdzību tiktu nodrošināts izvirzītais mērķis - privātpersonas un sabiedrības interešu saprātīgu līdzsvarošana un tiesiskās paļāvības principa ievērošana. Pārejas periodā vispār nav apskatīts darbojošos komersantu faktiskais stāvoklis un tā iespējamās izmaiņas pēc pārejas posma beigām. Kā jau minēts, pretēji VARAM norādītajam, nekas neliecina, ka Koncepcijas ieviešana neskartu pašlaik nozarē strādājošo komersantu tiesības un saimnieciskās intereses.

Pat ja Koncepcija neskars pašreizējos tirgus dalībniekus, Licenciātam rodas šaubas, vai Koncepcijas ieviešanas gaitā netiks kropļota konkurence, potenciālajiem investoriem radot labvēlīgākus komercdarbības vides apstākļus, nekā tie ir paredzēti Latvijā jau strādājošiem uzņēmumiem.

Koncepcijā pēc būtības netiek analizēti, izņemot īpašuma tiesību aprobežojumi, citi zemes dzīļu izmantošanas aspekti, to, kas būtu pilnveidojams, radot komersantiem un investīcijām labvēlīgu vidi.

Koncepcijā tiek pārspīlēti noniecināta zemes īpašnieku ieinteresētība zemes dzīļu apguvē. Pēc Licenciāta novērojumiem, zemes īpašnieki ir tieši ieinteresēti zemes dzīļu ieguvē. Tas, kas liek šķēršļus Licenciāta saimnieciskajai darbībai ir nevis zemes īpašnieku vienaldzība vai pārspīlētā alkatība, nosakot nomas maksu, bet gan birokrātiskie šķēršļi. Licenciāts, darbojoties ar valsts nozīmes derīgu izrakteņu – oglūdeņražu -izpēti Nicas novadā, ir saskāries ar sarežģītu situāciju. Veiksmīgas izpētes rezultātā nebūs iespējams veikt oglūdeņražu ieguvi Aizsargjoslu likumā noteiktā regulējama dēļ, neskatoties uz to, ka darbības ir plānotas bijušās padomju armijas bāzes teritorijā, uz ko, Licenciāta ieskatā, pēc būtības nebūtu tieši attiecināmi Aizsargjoslu likumā noteiktie ierobežojumi. Licenciāts nevarēs veikt minerālresursu ieguvi dabas lieguma teritorijā iekams netiks mainīts Aizsargjoslu likums, paredzot izņēmumus attiecībā uz valsts nozīmes derīgā izrakteņa ieguvi. Licenciāta ieskatā, šis jautājums ir sabiedriski nozīmīgāks, jo skar valsts nozīmes derīgo izrakteņu iespējami veiksmīgu vai, gluži pretēji, neveiksmīgu ieguvi.

Koncepcijas izstrādātajiem acīmredzami trūka kompetentu speciālistu atzinumu ne vien jautājumā par zemes dzīļu ieguvi, tehnoloģijām un metodēm, bet arī vides tiesību jautājumos. Nekā savādāk nav izskaidrojams piedāvātā nogabalu veidošanas kārtība, kā to pašlaik paredz B variants, jo to izveide būs pretrunā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un uz tā pamata izdotajiem normatīvajiem aktiem. Kāda nozīme veidot nogabalus, ierobežojot personu īpašuma tiesības uz zemes dzilēm, ja ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras ietvaros, kas veicama likumā „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” noteiktajā kārtībā, plānotās darbības beigās tiks aizliegtas? Arī C un D variantos minētajā likumā noteiktais normatīvais regulējums nav ņemts vērā.

Par cik VARAM norāda, ka Koncepcija neattiecas uz Aizsargjoslu likumu, Teritorijas attīstības plānošanas likumu un likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu (izziņas 62.punkts), Licenciāts secina, ka šādi riski nav apsvērti.

Norādām, ka pašreizējais tiesiskais regulējums jau paredz fizisko un juridisko personu, t.sk., potenciālo investoru, tiesības izmantot zemes dzīles. Likuma „Par zemes dzīlēm” 8.panta pirmā daļa paredz zemes īpašnieka tiesības noslēgt līgumu par zemes dzīļu izmantošanas veidu uz kā pamata cita persona iegūst zemes dzīļu izmantošanas licenci vai bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauju un līdz ar to arī īpašumtiesības uz derīgajiem izrakteņiem. Gadījumam, ja šāda vienošanās nav panākta, tad ir iespējams veikt zemes dzīļu izpēti arī piespiedu kārtā un to paredz likuma „Par zemes dzīlēm” 12¹.pants

Pēc Licenciāta domām, lai radītu investīcijām labvēlīgu vidi, vispirms ir jāizstrādā Koncepciju attiecībā valsts īpašumā esošajām zemes platībām. „*Valsts un pašvaldību zemes aizņem aptuveni 33,3% valsts teritorijas (neskaitot šelfa un ekonomiskās zonas platības)*” (Koncepcijas 23.lpp.), kas, Licenciāta ieskatā, ir ievērojams skaitlis.

Pēc tam ir jārisina tiesiskā regulējuma nepilnības attiecībā uz pašlaik pastāvošajiem aizliegumiem, kas neļauj komersantiem veikt valsts nozīmes derīgo izrakteņu iegūšanu dabas liegumu vai citās teritorijās, piemērojot Aizsargjoslu likumu. Tāpat būtu jāparedz ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras pieejamību un termiņu noteikšanu, kas būtu vērsts uz kalnrūpniecības attīstību. Papildus būtu skatāms jautājums par nodokļu atvieglojumiem un uzņēmējdarbības vides uzlabošanu, tajā skaitā atturoties no nepārdomātu normatīvo aktu grozījumu iniciēšanas. Minētais secīgi arī attīstītu ārvalstu investīcijām labvēlīgu vidi.

Nemot vērā iepriekš minēto, lūdzam ņemt vērā Licenciāta iebildumus un virzīt apstiprināšanai Ministru kabinetā Koncepcijā paredzēto **A variantu – zemes dzīles tiek saglabātas privātpersonas īpašumā, normatīvais regulējums netiek pārskatīts un mainīts.**

Vienlaikus aicinām apsvērt Aizsargjoslu likuma grozījumus, paredzot izņēmumus attiecībā uz valsts nozīmes derīgo izrakteņu ieguvi aizsargjoslu zonās.

Personiski atbildīgais biedrs PS “BALTIC OIL CORPORATION”
ar tiesībām pārstāvēt pilnsabiedrību atsevišķi
SIA „Law & Finance Consulting Company””
Valdes loceklis

Ingmārs Kariņš

